

Плачът на Йеремия ВЪВЕДЕНИЕ

1. Заглавие. Първата дума от книгата „Плачът на Йеремия“ на иврит е „ека“, „как!“. Тази дума се използва в еврейската Библия като име на книгата. Талмудът показва, че

Древните евреи познавали книгата и под името Кинот, „Плачът на Еремия“, и това заглавие било преведено от LXX като Треной. Латинската Вулгата възприела гръцкото заглавие и го разширила с твърдение за традиционното авторство на книгата, Трений, id est Lamentationes Jeremiae Prophetiae, „Трений, това е Плачът на пророк Еремия“. Така се развило заглавието на книгата, както е записано в английската Библия, „Плачът на Еремия“.

2. Авторство. Както евреите, така и християните от древни времена са смятали Плачовете на Йеремия за дело на пророк Йеремия. Най-ранното свидетелство за това се съдържа в уводните думи на книгата, както е посочена в LXX: „И стана така, след като Израил беше пленен и Йерусалим беше опустошен, Йеремия седна да плаче и оплаква Йерусалим, и каза: ...“. Въпреки че няма доказателства, че това твърдение някога е съществувало в еврейския текст, то показва вярванията на част от евреите поне още през II век пр.н.е. По-късни свидетелства за авторството на Йеремия се намират в Талмуда, Таргумите и писанията на великия християнски еврейски учен Йероним, който е превел Библията на латински около 400 г. сл. Хр .

В днешно време критичните учени се съмняват, че Йеремия е авторът. Техните аргументи се основават на факта, че никъде в еврейската Библия не се посочва конкретно, че Йеремия е написал Плач на Йеремия, и че въпреки че пророчеството, носещо неговото име, се намира във втората част на еврейската Библия, известна като Пророците, Плачът на Йеремия е отделен от нея и се появява в третата част, Писанията (виж том I, стр. 37).

Критиците също посочват определени пасаж, които според тях не отговарят на характера на Йеремия, както е разкрит в другите му писания (Плач Йеремия 1:21; 2:9; 3:59–66; 4:17, 20).

Въпреки това, нито един от тези аргументи не е убедителен. Учените, както критични, така и консервативни, са единодушни във вярването, че Плачът на Йеремия е написан по времето на Йеремия. Освен това има няколко поразителни паралела във фразеологията и тематиката между пророчеството на Йеремия и Плачът на Йеремия, които сочат към него като автор. Предвид липсата на категорични доказателства, че той не е авторът, няма причина да се пренебрегва древното вярване на евреите, че Йеремия е написал Плача на Йеремия (виж РК 461–463).

3. Историческа обстановка. Историческата обстановка на книгата Плач на Йеремия е във финала дните на Юдейското царство, особено разрушаването на Йерусалим, с всички съпътстващи го злини, както по време, така и след последната обсада на града. След смъртта на добрия цар Йосия политическата, социалната и религиозната ситуация се влоши бързо при последователните царувания на Йоахаз, Йоаким, Йоахин и Седекия (за пълно обсъждане на този период вижте стр. 346–348). Жителите на Йерусалим претърпяха най-тежки трудности по време на последната обсада на града, 588–586 г. пр.н.е. На практика цялото население на Юдея беше пометено от последователни вълни от вавилонски завоевания и плен (за трите основни етапа на пленничеството, 605–586 г. пр.н.е., вижте том III, стр.

90, 91). Само най-бедните в страната бяха останали, разпръснати из почти празните градове и провинции. Не е чудно, че книгата Плач на Йеремия излива тъжни тонове на страдание и скръб.

4. Тема. Повече от век преди падането на Йерусалим пророк Михей е предсказал разрушението му, защото водачите на Юда „съграждат Сион с кръв и Йерусалим с беззаконие“ (Михей 3:10). В продължение на 40 години Йеремия призовавал народа на Юда да се покае; той се стремил да укрепи ръцете на Йосия и синовете му към справедливо управление у дома и мъдра и честна политика в чужбина; и най-вече предупреждавал Юда за неминуемото разрушение, ако тя упорства в злите си пътища. Плачът на Йеремия е кулминацията на тези пророчества. Те свидетелстват за сигурното изпълнение на обещаните от Бога съдби. И все пак посланието им не е без надежда. През картината на запустението преминава нишка на очакване, че Господ ще прости и ще облекчи страданията на Своя народ. В последната глава тази надежда се превръща в молитва: „Обърни ни към Себе Си, Господи, и ще се обърнем; обнови дните ни както преди“ (Плач 5:21).

Литературната структура на „Плачът на Йеремия“ отразява нейната тема. Книгата е съставена от пет стихотворения, съответстващи на петте глави в съвременните ни печатни Библии. Първите четири от тях са написани в размер, типичен за еврейската кина, или елегия (виж том III, стр. 27).

Въпреки че елегичният размер често се губи в превода, той често се проявява в английския език на Плачът на Йеремия, както в следния пример: „Юда е отведен в плен поради страдание, и поради голямо робство: Тя живее сред езичниците, тя не намира покой: Всичките ѝ преследвачи я настигнаха между проливите“ (Плач 1:3).

Петото стихотворение, което е по-скоро молитва, отколкото елегия, е написано на обичайния иврит поетичен метрик, като всяка от двете половини на стиха има четири ударения. Вижте също том. III стр. 19, 27.

5. Очертание.

1. Тъжното състояние на някога гордия Йерусалим, 1:1–22.
 - A. Плачевното състояние на града, 1:1–11.
 - Б. Плачът на града заради собственото му състояние, 1:12–17.
 - В. Изповедта и молитвата на града, 1:18–22.
- II. Божиите съдби над нечестивия Йерусалим, 2:1–22.
 - A. Война, обсада и разрушение, 2:1–13.
 - Б. Плен и страдание, 2:14–22.
- III. Надежда сред страдания, 3:1–66.
 - A. Хората се отчайват поради страданията си, 3:1–20.
 - Б. Хората се обръщат с надежда към Бога, 3:21–41.
 - В. Допълнително описание на Божиите съдби, 3:42–54.
 - Г. Молитва, признаваща Божиите милости, 3:55–63.
 - Д. Молитва Бог да накаже враговете на Своя народ, 3:64–66.
- IV. Съдове върху народа на Юда в резултат на греховете им, 4:1–22.
 - A. Ужасяващите бедствия, които са сполетели хората, 4:1–12.
 - Б. Беззаконието на пророците и свещениците, 4:13–16.
 - В. Падането на Юдейското царство, 4:17–20.
 - Г. Съд, пророкуван над Едом, Плач 4:21, 22.
- V. Молитва за възстановяване на Божието благоволение, 5:1–22.
 - A. Жалкото положение на народа след падането на Йерусалим, 5:1–18.
 - Б. Признание, че само Бог може да възстанови, 5:19–22.

ГЛАВА 1

1 Окаяното състояние на Йерусалим поради греха му. 12 Тя се оплаква от мъката си, 18 и изповядва Божия съд за праведен.

1. Как. Евр. „ека“. Възклицание, често използвано за начало на еврейска елегия (Плач 1:2).

2:1; 4:1, 2; Исая 1:21). „Ека“ е взето като заглавие на книгата в Еврейската Библия (виж стр. 543).

Тази глава, подобно на гл. 2, 3 и 4, е акростих (виж том III, стр. 625). Всяка стихът започва с различна еврейска буква, подредена по азбучен ред.

Седи самотен. Йерусалим, пуст и разрушен, представлява жалък контраст с някогашния... процъфтяваща столица, известна със своята архитектурна красота и стратегическа сила. Същата фигура, жена, седяща самотна и унила, е използвана в медал за победа, издаден от римския завоевател Тит, който превзема Йерусалим през 70 г. сл. Хр. и разрушава Храма. Този медал изобразява жена, плачеща под палмово дърво, под което е надписът *Judaea capta*, „Юдея превзета“.

Станете като вдовица. Йерусалим е лишен от народа си (вижте върху Йер. 4:25). Тя е вдовица и в това, че Господ вече не е неин съпруг. Еврейските коментатори подчертават думата „като“: тя е само временно вдовица, тъй като Господ я е изоставил само „за малък миг“ (Ис. 54:6, 7).

Данък. Евр. *mas*, „принудителна служба“ или „лице, наложено на принудителна служба“. Думата изглежда включва както робство, така и данъчно облагане. Използва се във връзка с египетските надзиратели (Исх. 1:11).

2. Всичките ѝ любовници. Народите около Юдея, с които тя се защити съюзи срещу вавилонците (виж Плач 1:19; виж върху Йеремиа 4:30).

Никой да я утеши. Този плач се повтаря многократно в целия плач (ст. 9, 17, 21). Въпреки че контекстът показва, че този израз се отнася предимно за отхвърлянето на Юда от нейните съседи, той отразява и временното отхвърляне на народа от Бога.

Постъпи коварно. Когато вавилонците се появиха в Юдея, съседите ѝ, които я бяха насърчили да се присъедини към бунта срещу Вавилон (виж върху Йер. 27:3), я изоставиха, а някои дори се присъединиха към разграбването ѝ (4 Царе 24:2; Пс. 137:7; Авдия 10–13). Смисълът на този стих е, че Юдея е извършила духовно прелюбодеяние, като е търсила съюзи с езическите си съседи, вместо да се подчинява на Бога и да разчита на Него за безопасност. Когато настъпи кризата, любовниците ѝ се обърнаха срещу нея и сега тя е отхвърлена от всички и е пленница.

3. Живее сред езичниците. Или „седи сред езичниците“. Паралелът между запустението на Йерусалим и самотата на неговия народ в изгнание се подсилва от употребата на същата дума тук, както в стих 1: там градът стои самотен; тук неговият народ седи сред езичниците.

Не намира покой. Изпълнение на Втор. 28:65. Еврейската дума „маноах“, преведена тук като „покой“, може да се отнася до място за почивка (Бит. 8:9; Ис. 34:14), до почивка за душата (Пс. 116:7) или до сигурност в брака (Рут 3:1). В последния смисъл, особено, изглежда подходящо тук; търсейки безопасност, Юда тръгна след нечестиви любовници, които я изоставиха. Сега, в наказанието си, за нея няма брачна сигурност (виж върху Плач 1:1).

Проливи. Или „бедствия“.

4. Пътищата на Сион. Или „пътищата на Сион“. Йерусалим се намирал на кръстовището на четири главни пътя: един от Йерихон в долината на река Йордан, един от Йопа на Средиземно море, един от Хеврон на юг и един, който следваше билото на хълмистата местност от Самария на север. Тези пътища, заедно с всички второстепенни пътища, водещи от околните села, някога са били претърпани с поклонници по време на големите годишни празници. Сега са пуснати.

Тържествени празници. Йеремиа несъмнено е присъствал през 622 г. пр.н.е. на най-великата пасхална служба, която Йерусалим някога е виждал (4 Царе 23:21–23). Такива спомени правят настоящото опустошение да изглежда още по-горчиво.

Нейните порти. Вероятно става дума за пространството точно зад портите, което е служило като място за обществени срещи за търговия и правителствени сделки (виж Втор. 21:19; Рут 4:1, 11; 2 Царе 19:8; 3 Царе 22:10; Амос 5:12, 15; виж върху Бит. 19:1; Исус Навин 8:29). Цялата ежедневна търговия на големия град е престанала.

девици. евр. бетулот (виж Исая 7:14).

5. Главен. Или „глава“. Изпълнение на Втор. 28:44.

Господ е поразил. Пророкът осъзнава, че Божията ръка е в Йерусалим сегашното състояние. Това е напълно в хармония с пророчествата на Еремиа преди Плена (Ер. 26:4–6; 32:28–35).

Прегрешения. Евр. pasha'im, „бунтове“, „бунтове“ или „прегрешения“, т.е. грехове, извършени умишлено (вижте Йеремиа 2:8; Плач Иер. 3:42). За такива грехове не е имало конкретна жертва, предвидена в службата в светилището. И все пак е имало надежда за окончателно спасение; службата в светилището не е била напълно лишена от такова беззаконие, тъй като „престъпленията“ (пешаим) са изброени сред греховете, изнесени от светилището в Деня на изкуплението (Левит 16:21). Христос „беше наранен за нашите престъпления“ (Исая 53:5).

6. Без сила. Вероятно е препратка към начина, по който Седекия и неговият двор са били пленени от вавилонците (Йеремиа 39:4, 5).

7. Когато нейният народ падна. Тъй като това изречение следва непосредствено основната метрика пауза, отбелязваща средата на стиха в еврейската Библия (виж стр. 544), тя по право принадлежи към втората половина на стиха, а не към първата.

Съботи. Евр. mishbathim. Тази дума се среща само тук в Стария завет, следователно точното ѝ значение е несигурно. Съществителното име mishbath произлиза от глагола shabath, „да престана“, „да си почивам“, от който произлиза и съществителното shabbath, „събота“. Следователно много преводачи са считали mishbath за синоним на сродната дума shabbath.

Еврейската традиция също признава това тълкуване (Мидраш Раба, Плачът на Йеремиа, раздел...).

34). По-новите преводачи предпочитат да се доближат до коренното значение на глагола shabath и да считат mishbath за „прекръстване“ и т.н. Mishbath е тясно свързано и със съществителното shebeth, „бездействие [причинено от болест]“. Тъй като има доказателства, че преди падането на Йерусалим евреите не са спазвали съботата (Йеремиа 17:19–27), изглежда, че враговете ѝ едва ли биха ѝ се подигравали сега заради съботите ѝ, освен ако не е обърнала закъсняло внимание на това. Тук може би по-общо се има предвид подигравката с падението (виж RSV) и общото опустошение на Юдея.

8. Премахва се. Буквално „е екскремент“ или „става нечист“. Фразата тук предполага както церемониална, така и морална нечистота (2 Лет. 29:5; Ездра 9:11). Очистване от такава нечистота е обещано на онези, които го желаят (Захария 13:1).

Голота. Обичайно е било завоевателите да унижават пленниците си, като ги отвеждат голи в изгнание (виж Исаия 20:4; 47:2, 3; Йеремиа 13:22, 26; Езекиил 23:29; Наум 3:5). През 1878 г. в Балават, Асирия, са открити няколко бронзови панела на вратите, изобразяващи завоеванията на Салманасар III (859–824 г. пр.н.е.). Показани са редици от пленници; мъжете са без дрехи, докато жените са принудени да държат отворени предната част на полите си, докато маршируват. Несъмнено Йеремиа е видял така унижения народ на Юдея и от това преживяване той черпи илюстрация за това как беззаконието на нацията сега е видимо за всички.

9. Не помни. Или „тя не размисли“.

Няма утешител. Вижте стих 2.

Вижте моето страдание. Самият град е изобразен как избухва в ридание и се присъединява към плача на пророка.

10. Протяга ръка. Очевидно, за да хване и да контролира.

Езичници влязоха. Амонците и моавците дори не трябваше да влизат в събранието (Второзаконие 23:3, 4); сега те, заедно с други езичници, оскверниха светите места (виж 4 Царе 24:2; Пс. 74; 79), от които дори юдеин, който не е свещеник, беше изключен.

11. Хляб. Евр. *lechem*. Тази дума, макар и използвана конкретно за хляб, често има общо значение на „храна“ (1 Царе 5:11; Пс. 136:25).

Месо. Евр. „окел“, „храна“, т.е. всичко за ядене.

Облекчи душата. Буквално „накарай душата да се върне“, тоест „освежи живота“. „Душа“, Евр. нефеш е използвана тук в по-основния си смисъл на „живот“ (виж върху 1 Царе 17:21; Пс. 16:10).

Виж, Господи. Тук отново Йерусалим е изобразен като говорещ (виж на стих 9) и продължава като говорител (с изключение на стих 17) до края на главата.

12. Това не те ли засяга? Буквално „не се отнася до теб“. Това може да се преведе като въпрос или като твърдение: „Това не те засяга“. Талмудът тълкува пасажа като предупреждение: „Нека не дойде при теб!“

Скръб. Евр. *tak'ob*, „болка“.

13. Отгоре. Тоест, от небето.

Костите ми. Същият този израз често се използва в смисъла на „самото аз“ (виж Бит. 7:13, „в същия ден“). Разрушението е толкова пълно, че сякаш огън от небето е ударил самото сърце на Йерусалим (виж Исаия 31:9).

Върна ме назад. Буквално „накара ме да се върна“. Пророкът прави силен ход. върху думите: той използва същата еврейска дума (виж на стих 11), за да опише освежаването на физическия живот, което хората напразно са търсели; сега тук, вместо животът им да бъде „накаран да се върне“, те самите са „накарани да се обърнат“ от Бог от пътищата на греха.

Припадък. Буквално „болен“. Обърнете внимание на трите наказания: огън, мрежа и болест.

14. Иго. Намерението на пророка е да покаже, че Йерусалим сега осъзнава, че неговите прегрешения (виж на стих 5) са пряката причина за неговото наказание – греховете му са иго на врата му. Бог някога е счупил игото на робството за Своя народ (Ер. 2:20), но

те от своя страна бяха счупили Неговото иго на служене (Ер. 5:5; виж Пс. 2:3). Сега те получават друго иго на робство (виж Ер. 27:2; 28:14; 30:8).

15. Всред мен. Силните мъже на Юда не загинаха на бойното поле, а по-скоро докато се бият отбранително в града или докато се опитват да избягат от страната.

Събрание. Поразителен контраст с мисълта, изразена в стих 4. Никой не идва да религиозните събрания, но тук Бог е довел вместо това голямо събрание от врагове на Йерусалим срещу него.

Дева. Йерусалим е бил смятан за непревземаем и неприкосновен (Плач 4:12; виж Йер. 18:13). Паралелен пасаж на Плач 1:15, 16 и между другото свидетелство за авторството на Йеремиа на Плач Йеремиа, е Йеремиа 14:17.

Лис за вино. Символ на Божия гняв (Исая 63:3; Йоил 3:13; Откр. 14:19; 19:15).

16. Облекчи душата ми. Вижте стих 11. Докато жителите на Йерусалим напразно търсеха физическа храна по време на последната обсада, сега те осъзнават нуждата си от по-голяма духовна храна.

17. Сион. В скоби пророкът прекъсва плача на града, като подчертава нейното отхвърляне чрез добавяне на неговите показания.

Разпростира се. Очевидно в молба (виж Изх. 9:29; 3 Царе 8:38).

Неговите противници. Препратка към съседните народи, които се обърнаха срещу Юдея когато тя очакваше тяхната помощ срещу вавилонците (виж на стих 2).

Жена с менструация. По-широкото значение на образа е на отхвърлена, на нещо отхвърлено като мръсно и отвратително, какъвто е Йерусалим сега заради греховете си (вижте на стих 8).

18. Господ е праведен. Ярък контраст с отвратителното състояние на Йерусалим. Тук стихотворението се издига над оплакването на Йерусалим и признава справедливостта на Бог във всички Негови отношения с града. По този начин оплакването е изречено не в настроение на самосъжаление, а по-скоро, за да покаже горчивото разкаяние, което обзема онзи, който осъзнава необятността на собствения си провал в очите на праведния Бог. Не може да има съмнение за Божията праведност. Каквото и да прави Той, е правилно, защото Той е стандартът за праведност (вижте Йов 38–41; Рим. 9:20).

Неговата заповед. Буквално „устата му“. Изразът „устата“ на Господа се използва в значение на „словото“ или „заповедта“ на Господа, тоест всички наставления, които идват от Него.

Скръб. Вижте стих 12.

19. Влюбени. Вижте стихове 2, 17.

В града. Свещениците и старейшините не загинаха в защита на Храма или при изпълнение на служението си, а докато извършваха най-елементарното действие - търсене на храна, за да запазят живота си (вижте на стих 15).

Месо. Евр. 'окел, „храна“ (виж на стих 11).

Облекчи душите им. Вижте стих 11.

20. Червата ми. Характерен еврейски израз, показващ силна емоция (виж върху Йер. 4:19).

Тежко се разбунтува. Тоест, „аз наистина се разбунтувах“. Градът е изобразен като сривайки се напълно и правейки пълно и унижително признание за греховете си.

Мечът лишава оковите. Признание за изпълнението на Йеремиа 15:7 (виж Втор. 32:25).

21. Ти го направи. Враговете на Юда изглеждат особено доволни, че именно нейният Бог, който в миналото я е избавил по толкова чуден начин от враговете ѝ, е позволил да я сполети разрушение.

Ти ще донесеш деня. Буквално „ти си донесъл“. Пророкът е толкова сигурен, че Божиите съдби в крайна сметка ще сполетят и нечестивите народи, които сега потискат Юдея, че поставя изявлението си в еврейско перфектно време, което показва завършено действие. Фактът, че Бог използва езичниците, за да накаже Юдея, по никакъв начин не означава, че тези народи са невинни за още по-големи грехове (виж гл. 5:11). Сигурността, с която обещаното наказание дойде върху Юдея, само направи по-неизбежно изпълнението на пророкуваните съдби върху нейните съседи (виж Йер. 25:17–26; Ав. 1:5–17; 2:1–8; виж върху Йер. 25:12).

22. Елате пред Теб. Тоест, в съд.

Припадък. Буквално „болен“ или „болнав“.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 РК 461

2–5РК 462

ГЛАВА 2

1 Еремия оплаква бедствията на Йерусалим. 20 Той се оплаква от тях на Бога.

1. Как. евр. 'ekah (виж гл. 1:1).

Тази глава е акростих от същия тип като гл. 1 (виж върху гл. 1:1).

Неговият гняв. Препратката към Божия гняв се появява отново в стихове 3, 6, 21, 22 и задава темата за тази глава, а именно яростта на божествения гняв.

Красотата на Израел. Или „славата на Израел“. Това може да е препратка към Храма (вижте Исая 60:7; 63:15).

Неговото подножие. Тоест, светилището (Пс. 99:5; 132:7), с особен акцент върху ковчега (1 Лет. 28:2; виж върху Ез. 43:7).

2. Господ. В продължение на мисълта в гл. 1:12–15, пророкът тук приписва на Йехова цялото страдание на Юда, което той разказва подробно. Често се казва, че Господ прави това, което не предотвратява (вж. върху 2 Царе 24:1). По този начин пророкът подчертава етичния характер на страданието на Юда.

Жилища. Евр. ne'oth, „пасища“ или „обиталища“. Ne'oth се използва многократно за жилищата на пастирите и техните пасища (Пс. 23:2; 65:13; Йер. 9:19; 23:10; 25:37; Амос 1:2). Тук думата очевидно се отнася до неукрепените места на Юдея, за разлика от „крепостите“, споменати веднага след това.

Омърсиха царството. Това бяха хората, които Бог беше предопределил да бъдат „царство“ на свещеници и свят народ“ (Иzx. 19:6).

3. Рог. Често използван като символ на сила, слава или гордост (виж Втор. 33:17; Йов 16:15; Пс. 75:4; Йер. 48:25; Амос 6:13).

Отдръпнати назад. В миналото Божията защитна ръка е била използвана в защита на Неговия народ (Иzx. 6:6; Пс. 98:1–3). Сега всяка пречка е премахната от врага (виж Пс. 74:11).

4. Като враг. Пророкът не можеше да стигне дотам, че да каже, че Господ е враг на Юда, защото не беше. Докато използваше враговете на евреите, за да ги накаже, Бог им изглеждала като враг, но Неговите наказания бяха изляти, за да може Неговият народ да се върне при Него.

Дясната Му ръка. Вижте стих 3. Сега Божията десница не само е престанала да защитава народа на Юда, но също така е изобразен като активно обърнат срещу тях.

В скинията на дъщерята на Сион. Традиционната еврейска пунктуация показва, че тази фраза принадлежи в края на стиха.

5. Нейните дворци. Стихове 5–8 изобразяват постепенните стъпки в разрушението на града: дворците и крепостите, Храмът, олтарът и стените. Четири седмици след превземането на Йерусалим вавилонският командир Навузардан изгорил Храма, царския дворец, главните резиденции и съборил стените (Ер. 52:12–14).

Неговите крепости. Буквално „укрепления“. Разликата в пола тук вероятно е резултат от това, че дворците се възприемат като принадлежащи на Йерусалим, „дъщерята на Юда“, докато укрепените градове (включително самия Йерусалим) принадлежат на страната Израел.

Жалеене и оплакване. Евр. та'ания уа'ания. Тези синоними, и двете от еврейския глагол 'anah, „да скърбя“, са много поетично въздействащи (вижте Jewish Publications Society Version, „жалене и стенене“). Същите еврейски думи са използвани и в Исая 29:2.

6. Скинията. Очевидно става дума за бързината, с която Храмът е бил разрушен.

Да бъде забравено. Божиите наказания над Юдея – разрушаването на Храма и депортирането на населението – доведоха до прекратяване на службите в събота и празниците в Храма (виж гл. 1:4). Пророкът разглежда условията такива, каквито съществуват, от гледна точка на разрушения град и не иска да каже, че Бог е възнамерявал да прекрати спазването на съботата от Неговия народ (виж Йер. 17:27; Соф. 3:18).

7. Шум. Врявата на победоносните вавилонски войници, докато плячкосват светилището, е сравнена с виковете, пеенето и танците на израилтяните по време на големите им годишни събрания (виж Пс. 42:4; 74:3–8; Ис. 30:29).

8. Опъна връв. Тоест, измервателна връв. Този израз се използва в Захария 1:16 във връзка с възстановяването на Храма. В 2 Царе 21:13 и Исая 34:11 се използва, както тук, за съд и разрушение. Изводът е, че както архитектът строи с прецизност, така и Бог разрушава.

Неговата ръка. Вижте стихове 3, 4.

9. Законът вече не съществува. Буквално „[няма] закон“. Това може да се тълкува или (1), че законът вече не е в сила, защото царят и князете са в изгнание, или (2), че тези владетели са в плен в земя, където Божият закон не се признава. Евр. тора, „закон“, обаче е дума с много широка употреба, с основно значение на „наставление“ (вижте Втор. 31:9; Притчи 3:1). В настоящия си контекст не изглежда неразумно да се разбира тора тук като цялостна рамка от съвети и напътствия, която се е оттеглила от Юдея с изгнанието на нейното правителство, нейните свещеници (на които е било специално поверено поучение на Тората) и нейните пророци.

Нейните пророци. Вижте Пс. 74:9; Езек. 7:26. Това е препратка към групата професионални мъже, които са съставлявали пророческия клас или група в Юда и които са били неверни на призиването си (Ер. 18:18; 28:1–17). Това не включва верни пророци като Еремия, Езекиил и Даниил, които всички са получили божествени откровения след падането на Йерусалим (Ер. 42:4, 7; Ез. 32–48; Дан. 5–12).

10. Прах ... вретисце. Знаци на траур (Исус Навин 7:6; 2 Царе 13:19; Неемия 9:1; Йов 2:12).

11. Червата ми. Вижте гл. 1:20.

Черен дроб. Буквално „тежкия орган“. Древните са смятали черния дроб за най-тежкия от всички коремни органи. Доколкото вътрешностите са били смятани за седалище на емоциите, „изливането на черния дроб“ е поразителна фигура, показваща изключителен емоционален катаклизъм.

12. На майките им. Тук е изобразена най-жалката картина на цялата тази война носи виковете на гладуващи деца в прегръдките на безпомощни родители.

Царевица и вино. Представяват твърдата и течната храна като цяло (виж Втор. 11:14).

Душата беше излята. Когато те умряха от глад в гърдите на майките си (вижте Пс. 16:10; 1 Царе 17:21).

13. Равен на теб. Мисълта на този стих е, че няма никой друг, който да е страдал толкова силно, колкото Йерусалим, и чието преживяване може да ѝ бъде дадено като утеха. Наказанието ѝ е още по-тежко от мисълта, че никога преди никой не е страдал толкова тежко, колкото тя.

14. Глупости. Изводът е, че неверните пророци на Юда са измислили видения, за да угодят на народа (виж Плач 2:9; Михей 3:5).

Открит. Буквално „разкрит“ или „разкрит“ (виж гл. 4:22).

Бреме. Тази дума вероятно трябва да се разбира тук във вторичния ѝ смисъл, „изказване“, тоест „пророческо послание“, което за истинския Божий пророк е било бreme, докато не бъде вярно предадено (вижте Исая 13:1; Езекиил 12:10).

Причини за изгнание. Или „изкушения“. Еврейската дума, от която е преведена тази дума, се среща само веднъж в Стария завет, така че точното ѝ значение остава неясно. Горчивото осъждане, отправено тук към лъжепророците, е предупреждение за всички, които говорят от името на Бога (виж Езекиил 12:24; 13:6–9; 22:28). Голям дял от отговорността за страданията на Юдея е върху онези, които са я отклонили от пътя в името на Господа.

15. Съскане. Вижте върху Йер. 18:16.

Кимане с глава. Обикновено е израз на презрение (виж Мат. 27:39; Марк 15:29).

16. Всички. Еврейските букви пе' и 'айн, които започват съответно срещу 16, 17 в Еврейската Библия, са в обратен на обичайния си азбучен ред (виж гл. 1:1). Не е намерено задоволително обяснение за тази промяна. Обръщането се случва и в гл. 3:46, 49 и в гл. 4:16, 17 и по този начин е характерно за автора на Плач на Йеремиа.

Отвориха устата си. Тоест, за да погълнат (виж Пс. 22:13).

Скърцане със зъби. Израз на омраза и презрение (виж Пс. 35:16; 37:12).

17. Древни дни. Много векове по-рано Бог предупредил Израел за бедствията, които щяха да го сполетят, ако той упорстваше в непослушанието си към Него (Лев. 26:14–39; Втор. 28:15–68). Дълга поредица от пророци са повтаряли тези предупреждения. Сега те са изпълнени. Рог. Вижте стих 3.

18. Тяхното сърце. Предшестващото, макар и да не е посочено, най-логично се разбира като народът на Юда.

О стена. Както в стих 8, стената се приема като символ на град Йерусалим.

Зеница на окото ти. Обикновено се разбира, че се отнася до зеницата на окото или може би до самата очна ябълка.

19. Стани. Евр. qum (виж върху Марк 5:41). Мисълта тук е за някой, който става от леглото, тъй като действието в този текст е през нощта.

Началото на стражите. В старозаветните времена сред юдеите е било обичайно да разделят нощта на три части или „стражи“: първата от залез слънце до около десет часа, „средната стража“ (Съдии 7:19) от десет до около два часа и „сутрешната стража“ (Изм. 14:24; 1 Царе 11:11) от два до изгрев слънце. Тук мисълта сякаш е, че през цялата нощ – по тъмно, късно вечерта и в ранните часове на сутринта, когато всички спят дълбоко – жителите на Йерусалим са призвани да станат от леглата си, за да търсят Господа в най-тежката си нужда.

Излей. Вижте стих 11.

Вдигни ръцете си. В древността, често срещана поза по време на молитва (виж Пс. 28:2; 63:4; 119:48; 134:2; 1 Тим. 2:8).

Върхът на всяка улица. Вижте Плач 4:1; Исая 51:20; Наум 3:10. Древните градове не са били обикновено са били разположени по план; улиците често са били малко повече от криви проходи, водещи към открити площи и други центрове на обществено сгрупване. „Върхът“ или „началото“ на улицата очевидно се отнася до нейния отвор към площад или кръстовище.

20. Ето. Стихове 20–22 съставляват молитвата, която Юда отправя към Господа в отговор на вика от стих 19.

Помислете. Йерусалим не се стреми да напътства Бог какво трябва да прави. В дух на истинска молитва и покаяние, той призовава само Неговото внимание, осъзнавайки, че Отец знае по-добре от нея кое е най-добро за него.

На кого. Изобразените ужасяващи сцени не бяха разиграни върху езически народ, а върху избрания от Бога народ, на когото някога са били обещани Неговите най-богати благословии при условие на тяхното послушание (виж Бит. 12:2, 3; 15:5; 18:18; 26:3, 4; 28:14; Втор. 28:1–13; 30:1–10; 33). Така че онези, които претендират за най-богатите Божии обещания, поемат върху себе си съответната отговорност да позволят на Христовата праведност да покрива живота им, за да не бъдат намерени недостойни за благословиите, които желаят.

Крайността на страданията на Израел е показателна за неизмеримото богатство на благословии, които народът би получил, ако беше останал верен на Йехова.

Яжте плодовете им. Тоест, децата им (виж гл. 4:10). Такива зверства във време на крайна нужда са пророкувани във Втор. 28:53; Йер. 19:9. Това, че действително се е случило, е засвидетелствано от повествованието в 4 Царе 6:28, 29.

Дълг като педя. Евр. *ṭiprušim*. Тази дума е донякъде неясна, защото не се появява никъде другаде в Стария завет. Тя е превеждана по различен начин – „с ширина на длан“, „повита“, „люлееща се“, „с нежна грижа“, „напълно оформени и здрави“ и т.н. Каквото и да е точното значение на *ṭiprušim*, тя изглежда показва, че децата са били очарователни малки бебета, които биха били много ценени и защитени в обикновени времена.

22. Тържествен ден. Вижте гл. 1:15.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–4РК 462

13 РК 463

15 ГК 17

ГЛАВА 3

1 Верните оплакват бедствията си. 22 С Божиите милости подхранват надеждата си. 37 Те признават Божията справедливост. 55 Те се молят за избавление 64 и отмъщение над враговете си.

1. Аз съм. Това стихотворение е троен акростих в еврейската Библия; тоест, всяка буква от еврейската азбука е началната буква на три последователни стиха, подредени по азбучен ред (вижте гл. 1:1). За обсъждане на еврейската поезия вижте том III, стр. 17–28.

Човекът. Две мнения са общо взето изразени относно самоличността на говорещия в тази глава: (1) че това е Йеремиа, който разказва за собствените си преживявания, или (2) че пророкът тук представя обща картина на страданията на Юдея под формата на преразказ на личен опит. Ако това стихотворение наистина представя собствения опит на Йеремиа, той със сигурност е типичен за този на народа на Юдея. Има обаче много основания да се заключи, че главата се отнася до общия опит на евреите при падането на тяхното царство. Глави 1 и 2 установяват модел на олицетворяване на града и нацията. Изглежда, че този похват продължава и тук, тъй като стихове 40–47 внезапно преминават към първо лице множествено число, а стих 48 започва раздел в първо лице единствено число.

Жезълът на гнева Му. Стихове 1–18 изобразяват с общи поетични термини суровостта на Божи съдби. Терминът „тояга“ се използва многократно в Стария завет в смисъл на инструмент за наказание (Йов 21:9; Исаия 10:5). Така че, тук, според Йеремиа, Божиите наказания са корекции, проявления на Неговата любяща грижа, сполетяна от Неговия народ, за да се обърне към Него с искрени сърца (Плач Иеремийски 3:32, 33, 39, 40).

3. Със сигурност. евр. 'ак (вж. на Пс. 62:1).

Обърна се. Евр. *shub*, „да се върне“; използвано тук идиоматично в смисъл на повтарящо се действие и по този начин е еквивалентно на наречието „отново“. Обръщането на ръката на Господа срещу Неговия народ се повтаря.

Обърнете внимание на поредицата от поетични фигури, които следват в разяснението на стих 3, изобразявайки различните видове наказания: стих 4, болест; стих 5, обсада; стих 6, тъмнина; стихове 7–9, затвор; стихове 10, 11, хищник; стихове 12, 13, ловец.

5. Изградено срещу мен. Мисълта е или че Бог е затворил народа Си вътре в стени или че е построи обсадни машини срещу тях — точно както е направил Навуходоносор, когато е обсадил Йерусалим.

Гал. Евр. рош, „горчива и отровна билка“ (вижте на Пс. 69:21). Думата е също използван за отровата на змиите (Второзаконие 32:33; Йов 20:16).

6. Той е поставил. В еврейската Библия този стих е почти идентичен с последната част на Пс. 143:3. Появата му тук е показателна за познаването на псалмите от страна на Йеремиа.

Тъмни места. Това свидетелства за истината, че мястото за почивка на мъртвите е едно от тъмнина и бездействие (виж върху Екл. 9:10; Ис. 38:18).

8. Когато плача и викам. Или „Когато плача и викам“; което показва продължаващо или повтарящо се действие.

Той се затваря. На пръв поглед това противоречи на многото уверения, които Бог прави чуй молитва (виж Пс. 65:2; 91:15; Йоил 2:32). Трябва да се отбележи обаче, че в това стихотворение има развитие на мисълта. В този момент Йеремиа говори или за собственото си отношение, или за това на своя народ, докато той оглежда разореното си положение. Господ не е чул молитвите им за избавление. В тяхното обезсърчение изглежда сякаш никога няма да ги чуе. Но все още има надежда. С напредването на мисълта за стихотворението се дава уверение, че „Господ е добър към онези, които Го чакат. ... „Добре е човек да се надява и тихо да чака спасението от Господа“ (Плач Иеремиев 3:25, 26). Привидно неотговорените молитви често са само изпитание, за да се определи дали молещият е напълно подготвен да оцени и използва по най-добрия начин дара, който е поискал.

9. Направих пътеките си криви. Картината е, че главните пътища или пътища са зазидани, и че когато говорещият е принуден да се отклони по странични пътеки, той ги намира за криволичещи и трудни.

13. Моите юзди. Буквално „бъбреците ми“, символ на вътрешностите като цяло, някога смятани за седалище на емоциите (вижте гл. 2:11). Божиите стрели са уцелили самите жизнени органи на нацията, не само физически, но и психологически (вижте ст. 14). „Юзди“ в този смисъл е често срещан израз с Еремия (Ер. 11:20; 12:2; 17:10; 20:12).

14. Тяхната песен. Препратка към създаването на триумфална и подигравателна музика, особено пеейки за паднал враг (виж върху Йов 30:9; Пс. 69:12).

15. Накара ме да се напия. Буквално „насити ме“. Мисълта не е толкова за пиянство или загуба на трезвеност, колкото за преяждане.

Пелин. Много горчива билка, символ на сърцераздирателните преживявания на евреите (вижте Притчи 5:4).

16. Счупи ми зъбите. Образът на храната е продължен от стих 15. Юда не само трябва да се насити с най-горчивите напитки, но и храната ѝ е пълна с чакъл. Еврейската традиция в Мидраш гласи, че докато са били на път за изгнание във Вавилон, евреите е трябвало да пекат хляба си в ями и по този начин той се е смесвал с пясък.

Пепел. Често срещан символ на траур (виж 2 Царе 13:19; Йов 2:8).

17. Душата ми. Идиоматичен израз за „мен“ (вижте върху Пс. 16:10).
Мир. Вижте върху Йеремиа 6:14.

18. Сила. Евр. нешах (виж върху 1 Царе 15:29).

19. Спомняне. Еврейската дума може да се преведе като „спомняне“ или „спомням си“, като изборът зависи от връзката на този стих с предходните и следващите стихове.

Пелин. Вижте стих 15.

Гал. Вижте стих 5.

20. Все още в спомен. Когато човек е в правилно настроение, непрекъснатото размишление върху божествените съдби му носи смирение на духа.

22. Милости. Евр. chasadim (вижте Допълнителна бележка към Псалм 36). Формата за множествено число на Думата тук внушава проявленията на Божията любов, които са безбройни по разнообразие и никога не отслабват.

Стихове 22–41 формират центъра и кулминацията не само на това стихотворение, но и на всичките пет глави на „Плачът на Йеремиа“. Тук се разкрива възвишената истина за истинските намерения на Господа към Неговия измъчен народ. Тези стихове отговарят с недвусмислени положителни отговори на многото отрицателни въпроси, които могат да възникнат от четенето на главите, които започват и завършват книгата. Тук Йехова е разкрит като Бог, който, макар и да наказва, „не наказва доброволно“ (ст. 33) и чието „състрадание не престава“ (ст. 22).

23. Ново всяка сутрин. Любящите милости на Бога - живот, здраве, храна, подслон, дрехи, човешка обич и другарство, както и безброй други благословии – се подновяват всеки ден от човешкия живот с такова постоянство, че човек лесно може да ги приеме за даденост и да забрави, че всяка една от тях е дар, проява на непоколебимата любов на Този, Който е Дарителят на всяко добро и съвършен дар (вижте Яков 1:17).

25. Добро. Стихове 25–27 започват не само с една и съща еврейска буква, но и с една и съща дума, ob, „добро“. Така е зададен тонът на тази част от стихотворението.

Чакай. Ето ключът към увереността в негодите. Чакането предполага вяра и търпение.

26. Надявай се и чакай тихо. Отново се набляга на смелото подчинение на Божият път, който в крайна сметка винаги е най-добрият (вижте Рим. 8:28).

27. Ярем. Символ на подчинение или служене (виж Йер. 27:8, 11, 12).

В младостта си. Човек е особено щастлив, когато научи този урок в младостта си; тогава целият му последващ живот е смекчен от благочестиво търпение. Самият Еремия е бил призван в младостта си за пророческо служение, с всичките му трудности и мъки (Ер. 1:6).

28. Той седи сам. Вижте гл. 1:1, където на еврейски същите думи са използвани за Йерусалим (вижте също Йеремиа 15:17). Това самотно състояние сега се признава за благотворно за Йерусалим.

Стихове 28–30 обясняват какво всъщност означава да „носим хомота“ (ст. 27). Те стават още по-силни, когато се помни, че това търпеливо унижение трябва да се понася в дните на младостта.

Роден. По-скоро „положен“. Подлогът, макар и да не е посочен, трябва да е Господ. Фактът, че Бог е Този, Който налага трудностите, е основната причина, поради която е здравословно да се изтърпи игото.

29. Уста в прахта. Графично представяне на падане с лице към земята в пълно подчинение, често срещана практика в древността (виж върху Бит. 17:3). Йеху, царят на Израел, например, е изобразен по този начин на известния Черен обелиск на Салманасар III, на който той се появява на ръце и колене, с лице към земята, пред асирийския цар, докато слугите му поднасят данък (виж том II, срещуположно на стр. 49).

30. Той показва бузата си. Това е убедително старозаветно твърдение на доктрината за обръщане на другата буза, толкова впечатляващо преподадена от Исус (Мат. 5:39). Поведението на Давид към Семей беше изключителен пример за този принцип (2 Царе 16:11, 12).

31. За Господа. Стихове 31–33 са ключът към правилното разбиране на цялата книга Плач на Йеремиа. Те са откровение за Божията любов зад и чрез всички страдания, които Той допуска да сполетят децата Си. Господ не допуска несгоди без позоваване на човешкото поведение. Макар че Бог понякога може да допуска страдания, вярно е също, че човек сам си ги причинява. Наказанието за Бога е Неговото „странно деяние“ (Исая 28:21). В Своето всеобхватно провидение Бог понякога „допуска злини да се случат, за да предотврати още по-големи злини, които биха се появили“ (EGW RH 4 февруари 1909 г.).

32. Милости. Вижте на стих 22. Постоянството, разнообразието и броят на „обикновените“ ежедневни благословиите, които всеки човек получава, трябва да бъдат доказателство за този, който страда от несгоди, че неговият Бог все пак ще „прояви състрадание“.

33. Не оскърбявайте доброволно. Чудесната любов на Бог към Неговите деца излъчва чрез този пасаж. Не е желанието или волята на Бог да нарани или унищожи някое от Своите творения. Той „не иска да погинат някои, а всички да дойдат до покаяние“ (2 Петрово 3:9). В желанието Си да води хората към спасение, Господ ще излее изобилно проявление на Своите милости. Понякога, когато всичко друго се е провалило, Господ, в любов към човека, ще позволи на страданията да го сполетят, за да го доведат до покаяние. Такъв беше случаят с народа на Юда по времето на Йеремиа. „Бог дълго отлагаше съдбите Си поради нежеланието Си да унижи избрания Си народ, но сега щеше да ги сполети с неодобрението Си като последен опит да ги спре в злия им път.“

(4Сол. 165).

34. Да смачкаш. Ярка препратка вероятно към обичая на древните завоеватели да поставят краката си върху вратовете на победените врагове. Така Дарий Велики е изобразен на

надписът от Бехистун с крака му върху тялото на узурпатора Гаумата (виж том...)
III, стр. 70; виж също илюстрацията, том I, стр. 98).

Затворници. Очевидно фигура на цялото човечество, застанало пред Бога.

35. Правото. Този израз сякаш предава същата мисъл като термина „човешки права“. Създавайки човека, Бог го е дарил с определени неотменими права, които Той няма да му отнеме. С оглед на времето и обстоятелствата, при които са написани тези думи, те представляват едно изключително забележително твърдение за достойнството на индивида.

36. Да се подрива. Картината е как нечестно се получава решение срещу човек, който е завел справедлив иск пред съдия.

39. Живият човек се оплаква. По този стих традиционният еврейски коментар, Мидраш, лаконично отбелязва: „Достатъчно му е да живее“ (Мидраш Раба, Плачът на Йеремиа, раздел 9). Фактът, че човек има живот – дар от Бога – е достатъчен, за да му напомни, че божествена ръка го пази (виж Деяния 17:28). Тук поетът използва малко ирония, за да засрами този, който е изкушен да се оплаква под изпитание: Ще смее ли човек, който всеки миг си поема дъх с Божието позволение, да говори против Господното ръководство на делата на вселената?

40. Изпитайте нашите пътища. Скърбите и бедите, които сполетяват всички, са напомняне, че самият човек трябва да изследва сърцето си и че трябва да промени пътищата си, ако те не са в съответствие с Божиите пътища.

41. Нашето сърце. Вижте гл. 2:19. Мисълта тук не е, че сърцето трябва да се издига в ръцете, а че за да бъде молитвата ефективна, не само ръцете, но и сърцето трябва да се издига (вижте Лука 18:10-14).

42. Ние... ти. Тези думи, които са подчертани в еврейския език, подчертават ужасяващия контраст между народа и техния Бог. Стих 42 представлява заключение на аргумента, който започва със стих 37. Следващите стихове се връщат към описание на наказанията, понесени от Юда.

Помилван. Евр. *salach*, „да прощавам“; винаги се използва за Божие действие, никога за човешко. Словото често набляга на резултата от прошката, демонстриран чрез опрощаването на наказанието (Ер. 36:3; Амос 7:2; вижте върху 4 Царе 24:4). Именно тази мисъл изглежда е най-важна тук. Еремия не казва, че Бог няма да прости на Юда греховете ѝ и да я възстанови, защото Той ще го направи (Ер. 33:6-8); но пророкът казва, че Господ не е извинил Юда от наказанието, което ѝ се дължи.

44. Не преминава. Вижте стих 8. Грехът на Юда беше този, който стоеше като стена, през която молитвите ѝ не можеха да преминат (вижте Исая 59:2).

45. Отпадък. Това, което е пометено; оттук и боклук или мръсотия.

46. Всички. Еврейската буква „пе“, която започва стихове 46-48, и еврейската буква „айн“, която започва стихове 49-51, са в обратен ред на обичайния си азбучен ред (виж гл. 4:16, 17; виж върху гл. 2:16).

47. Страх и капан. Алитерацията в този стих е поразителна, когато се чете на иврит, но не може да бъде възпроизведена в английски превод.

48. Окоето се сълзи. Вижте Пс. 119:136; Плач 1:16; 2:18.

49. Стича се надолу. Буквално „тече“, „излива се“ или „излива се“. Изразът тук е енергичен и е паралелен със стих 48.

51. Засяга сърцето ми. Това може да се разбере така: (1) че физическият дискомфорт, причинен на очите от непрестанния плач, утежнява и без това разстроените емоции на

поет; или (2) че гледките, които вижда с очите си, носят мъка на сърцето му. Последното се вписва по-добре в духа на книгата.

53. Тъмница. Някои приемат стихове 52–57 за автобиографични, разказващи за Йеремиа преживяването в тъмницата на Малхия (Йеремиа 38:1–13). Няма обаче сведения, че върху Йеремиа са били хвърляни камъни или че той е бил в действителна вода. Ако обаче тези изрази трябва да се приемат преносно, изглежда, че целият пасаж тук може да се разбира като отнасящ се до преживяването на нацията като цяло.

Камък. Евр. „ебен“. Макар и в единствено число, тази дума изглежда е събирателна по значение – „камъни“ – и вероятно се отнася до еврейския обичай за убиване с камъни. Така тялото на Авесалом било хвърлено в яма и върху него били натрупани камъни (2 Царе 18:17). Ако обаче думата се приеме в единствено число, значението може да е, че не само измъченият затворник е бил хвърлен в тъмница, но и е бил хвърлен камък върху отвора ѝ, за да се предотврати всякаква възможност за бягство.

54. Води. Фигура, олицетворяваща голяма беда (вижте върху Пс. 42:7).

56. Дишане. Евр. *rewachah*, от глагола *rewach*, „да се облекчиш“. *Rewachah* е използва само още едно място в Библията, Изх. 8:15, където се говори за „облекчението“, дадено на Египет от напастта от жаби; на египтяните е даден шанс да си поемат дъх. Макар значението на този стих да не е напълно ясно, изглежда е: „Не скривай ухото Си от вика ми за облекчение“.

57. Не бой се. За коментар виж Исая 41:10.

58. Защищаваше причините. Тоест, защитаваше случаите. Йехова е защитникът на Израел (виж 1 Йоан 2:1).

Изкупен. Този термин се използва, за да опише действието на близък роднина при отмъщение за кръвта на убит мъж (Второзаконие 19:6, преведено като „отмъстител“), при изкупуване на имот, продаден от роднина (Лев. 25:25), или при брак с овдовяла роднина (Рут 3:13, преведена като „изпълнява частта на роднина“). По този начин Йехова е отмъстителят на Израел (виж Второзаконие 32:35), нейният изкупител (виж Пс. 107:2) и нейният нов съпруг (виж Ис. 54:4–6).

63. Тяхното издигане. Тоест, целият им жизнен път (виж Пс. 139:2).

Тяхната музика. Вижте стих 14.

64. Превод. Буквално „ще накараш да се върне“. Най-добре е да се разбере стих 64 – 66 като предсказание за наказанието, което Йехова ще нанесе върху онези, които са опустошили Юдея, а не като молитва за отмъщение (виж том III, стр. 624), както може да изглежда на пръв поглед.

66. Преследвай и унищожавай. Буквално еврейската дума гласи „ще преследваш и ще унищожаваш“.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

14 РК 420

18 РК 421

22 РК 325, 341, 461

22, 23 МЛ 327, 5Т 315

22–26РК 421

26 7Т 243

27 МҮР 368

33 СН 375; GW 239; MB 10

37 ПП 360

40 РК 461

45 9Т 236

ГЛАВА 4

1 Сион оплаква жалкото си състояние. 13 Тя изповядва греховете си. 21 Едом е заплашен. 22

Сион е утешен.

Как. Евр. 'ека (за коментар вижте гл. 1:1).

Подобно на гл. 1; 2; 3, гл. 4 е акrostих. Метричната ѝ структура се различава от първите три стихотворения обаче, тъй като всеки стих е съставен от два основни акцента вместо от три.

За подробно разглеждане на структурата на еврейската поезия вижте том III, стр. 17–28.

Злато. Фигурите на злато, чисто злато, камъни, изглежда се отнасят както за Храма, който е бил украсен със злато, така и за самите хора, както изглежда се подсказва в стих 2.

Врх на всяка улица. За коментар вижте гл. 2:19.

2. Сравнимо. Буквално „претеглено“ или „платено“. Става дума за претеглянето на благороден метал като плащане за покупка (Бит. 23:16), практика, разпространена преди използването на монети. Претеглянето на злато, а не на сребро, при сделка е било индикация за голямата стойност на покупката. За примери за тази практика вижте Ездра 8:25, 26, 33; Йов 28:15; Йер. 32:9; Зах. 11:12.

Уважаван. Евр. хашаб, „да се отчита“, „да се разглежда“ или „да се цени“. Тази дума, подобно на преведената „сравним“, е и търговски термин, използван за записване на сделка (вижте 2 Царе 22:7).

Глинени стомни. Грънчарските съдове са били най-разпространените и евтини прибори от древността. Хилйди фрагменти от керамика, открити от археолози в древни руини, свидетелстват за разпространеността на глинени съдове. Идеята на този стих е, че синовете на Сион, чиято стойност може да се измери само в злато, са били записани в счетоводните книги на враговете си като почти безполезни. Наистина тъжен коментар за ниското състояние, до което Юдея е изпаднала в дните на пророк Йеремиа.

3. Морски чудовища. Евр. танин, „морско чудовище“, „змия“ и др. (вижте Втор. 32:33;

Йов 7:12). Два ръкописа обаче съдържат еврейската дума tannim, „чакали“ (вижте върху Пс. 44:19).

Фактът, че глаголите, преведени като „извличат“ и „дават да сучат“, както и местоимението „тяхните“, са в множествено число на еврейски, показва, че подлогът е „чакали“. Прочитането „чакали“ отговаря на контекста по-добре от „морско чудовище“.

Щрауси. За коментар вижте Йов 39:13–17.

Буница. Буквално „пепелници“. Тази дума изглежда означава място за изхвърляне на боклук като цяло. Да седиш или лежиш там е било знак за пълна деградация (виж 1 Царе 2:8). Град Йерусалим сега е бил една огромна купчина пепел.

6. Остана. Точното значение на така преведената еврейска дума не е сигурно. Смисълът обаче изглежда е, че върху Содом не са били положени човешки ръце; унищожението му е било изцяло отгоре. Тъй като грехът на Йерусалим е по-голям от този на Содом, колко ужасно трябва да е наказанието му!

7. Назореи. Евр. nezirim, „осветените“, „отделените“ или „онези от

висок ранг“ (виж върху Числа 6:2). Това съществително име произлиза от еврейския глагол nazar, „да се обреча“ или „да отделя“ и по този начин се отнася до някой, който е отделен или отделен. Като технически термин, то е било използвано за назорей (виж Числа 6; Амос 2:11, 12; вж. Съдии 13:5, 7;

16:17). Използва се и в по-общ смисъл за Йосиф, като „отделен“ от братята му (Бит. 49:26; Втор. 33:16). Последният смисъл изглежда по-подходящ тук.

Сняг. Въпреки че подобни фигури обикновено предполагат морална чистота в Стария завет (виж Исаия 1:18), тук те могат да се отнасят само до внушителния външен вид, който някога са представлявали водачите на Юда.

Рубини. Евр. *reḥinīm*, което означава „скъпоценни камъни от корали“.

Полиране. Изглеждаха сякаш бяха красиво изваяни изображения от блестящ камък.

8. Известни. Тоест, те не са разпознати, поради факта, че външният им вид е бил толкова ужасно променен.

Като пръчка. Символизира сухота и твърдост.

10. Жалък. По-старото значение на тази английска дума е било по-скоро „състрадателен“, отколкото „жалък“, както е сега. Жени, които някога са били състрадателни и любящи майки, в крайната си мъка от обсадата, са изляли собствените си деца (вижте гл. 2:20).

Накиснато. Тоест, варено.

12. Не бих повярвал. Поради стратегическото си положение и укрепленията си, Йерусалим е бил смятан за непревземаем. Идеята за неговата неприкосновеност сигурно е била още по-засилена в езическите умове от свръхестественото унищожение на асирийската армия, когато Сенахирим обсажда града (4 Царе 19:35). Всичко това е породило фалшиво чувство за сигурност сред нечестивите жители на Йерусалим.

13. Беззакония. Религиозните водачи на Юда бяха нечестиви както по сърце, така и по действие (вижте Исаия 3:12).

Проля кръвта. Фактът, че свещениците и особено лъжепророците са настоявали за живота на Йеремиа (Ер. 26:7–24), би показал, че те носят голяма част от отговорността за смъртта на други праведници (вижте Ер. 6:13–15; 23:11–15).

14. Скитали се. Или „залитнали“. Може би това се отнася до обърканото състояние на тези водачи, когато те, някога високо почитани, се оказват отхвърлени и изгнани от всички (виж Втор. 28:29).

15. Те плакаха. Предшественикът на „те“ трябва да се разбира тук като хората. „Те“ се отнася до убийците пророци и свещеници.

Нечист. Това беше викът на (Левит 13:45).

Те казаха. Това е, някои от езичниците казаха помежду си.

16. Гняв. Буквално „лице“. Вижте Лев. 17:10; Пс. 34:16; Йер. 16:17, 18. Отново Еврейските букви *pe'* и *'ain* са в обърнат ред (вижте гл. 2:16; 3:46).

Разделени. Или разпръснати.

Лица. Буквално „лица“. Този стих съдържа интересна игра на думи на еврейски. Нечестивите бяха разпръснати от лицето на Господа, защото те от своя страна не бяха показали никакво уважение към лицата на свещениците.

18. Улицы. Тоест, откритите площади на града (виж гл. 2:19). По време на обсадата, беше опасно да се влиза в тези открити места, тъй като човек беше изложен на обстрел от обсадните кули, издигнати точно извън градските стени (вижте Йер. 32:24).

19. Планини. Намалената територия на Юдейското царство през последните години от неговата история се състоеше само от планини и пустош.

20. Дъхът на ноздрите ни. Някои намират тук препратка към цар Седекия. Други имат е бил обезпокоен, че Йеремиа сякаш отдава такава висока почит на паметта на цар, когото другаде толкова горчиво критикува. Пророкът обаче тук не говори

на Седекия като човек, а на царя като „помазаник от Господа“, божествено назначения глава на народа (виж 1 Царе 24:5, 6; 26:9, 11; 2 Царе 1:14, 16).

Ще живеем. Възможно е последователите на Седекия да са хранили напразната надежда, че като избягат от обречения град, ще могат да запазят някаква независимост в Юдейската пустиня или в Трансйордания (вижте върху Йеремиа 39:4, 5).

21. Дъщеря на Едом. Едомците са потомци на Исав (Битие 36:8, 19).

Враждебността, която някога е съществувала между Яков и Исав, е била увековечена от техните потомци (Числа 20:14–21; Втор. 2:4, 5). Когато вавилонските армии нахлули в Юдея, едомците се присъединили към тях срещу Юдея и се възползвали от плячкосването на страната (вж. Езек. 2:2). 25:12–14; 35:5; Авдия 11–14). Мисълта на този стих е иронична: „Радвай се сега на нечестно придобитата си печалба, защото тя няма да трае дълго!“

Земята на Уз. Тази страна е била домът на Йов (вижте Йов 1:1) и е спомената също във връзка с различни други съседни на Юдея в Йеремиа 25:20.

22. Наказание. Вижте стих 6.

Посещение. Тоест, с цел наказание (вижте върху Пс. 8:4; 59:5).

Открия. Буквално „разкрих“ или „разкрих“ (виж гл. 2:14).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 EW 227; PP 720; TM 86; ST 240, 534

10 GK 32

ГЛАВА 5

Жалка жалба на Сион в молитва към Бога.

1. Запомнете. Това последно стихотворение от книгата „Плачът на Йеремиа“ е молитва за възстановяване.

Условията, които изобразява, очевидно са тези на Юда и нейния народ в периода след падането на Йерусалим.

Това стихотворение е контраст на стихотворенията от гл. 1–4 по няколко начина: то не е акrostих, въпреки че има 22 стиха, същия брой като буквите в еврейската азбука; и не е написано в метра, характерен за еврейския плач (виж стр.

544). Въпреки това, тази глава притежава забележителни поетични качества. Всеки стих се състои от две части, които са успоредни, като повторението е добре познат похват в еврейската поезия (виж том III, стр. 23–28). Поетът е обърнал и необичайно много внимание на звука, което е забележително, тъй като римата и асонансът обикновено не са характерни за еврейската поезия.

2. Чужденци. Вижте гл. 1:10.

Вдовици. Вижте гл. 1:1. Трябва да се разбира както фигуративното, така и буквалното вдовство тук, толкова много мъже загинаха в битките, докато несъмнено много други бяха отведени в плен, но техните жени и деца бяха оставени.

4. Вода. Дори най-често срещаните жизненни потребности вече могат да се получат само срещу заплащане.

5. Нашите вратове. Буквално това изречение гласи „на вратовете ни сме преследвани“.

Значението може да е, че са били преследвани яростно. Някои смятат, че е по-добре да разберат препратката като жестокостта на наложеното им робство: „на вратовете ни сме тласнати“. В египетските надписи затворниците са изобразени вързани заедно за вратовете.

Дадена е ръката. Тоест, „подчинен на“ (виж Ездра 10:19; Йеремиа 50:15; Езекиил 17:18).

Египтяни. Юдея също е била под египетско владичество по време на ранния период от управлението на Йоаким (виж стр. 347).

Асирийци Вижте Ездра 6:22.

Нашите бащи. Вижте 4 Царе 21:11–15; 23:26, 27).

Слуги. В старозаветната употреба този термин, когато се прилага за държавни служители, не е означавал непременно по-нисш пост в живота, а може да се отнася до служители с висок ранг (вижте върху Неемия 2:10).

9. Меч на пустошта. Този уникален израз вероятно се отнася до пустинни мародери, които са плячкосвали хората, докато те са търсели храна в оголената и беззащитна им страна.

10. Беше черен. Буквално „ставаше горещ“. Графична фигура, представяща треската, която беше причинен от ужасния глад по време на последната обсада на Йерусалим (виж гл. 2:20; 4:10).

12. Обесени за ръката им. Често срещан метод за мъчение във всички епохи.

Падна под дървото. Малки деца бяха принудени да носят прекомерно тежки товари от дърва. Смилането на зърно и носенето на дърва се смятали за черна работа (виж Съдии 16:21; виж върху Исус Навин 9:21).

14. Порта. Вижте върху Бит. 19:1; Исус Навин 8:29; Плач 1:4.

15. Танц. Танцът е бил смятан от евреите за особен израз на радост. и хвала (Пс. 30:11; 149:3; 150:4; Йер. 31:4, 13; вижте върху 2 Царе 6:14).

16. Корона. Падането на националния суверенитет става символ на всичко, което Юдея е загубила с него.

17. Замъглено. Или всъщност от прекомерен плач, или преносно заради ужасяващи гледки (вижте на гл. 3:51).

18. Планината Сион. Тоест, Йерусалим (вижте върху Пс. 48:1, 2). Планината Сион е била смятана за обиталище на Господа (вижте Пс. 74:2; 76:2), но сега присъствието на Господа се е оттеглило.

Лисици. Евр. шуалим. Използва се и за чакали (виж Съдии 15:4). Присъствието на лисици, и особено на чакали, подчертава дивотата и запустението на това, което някога е било сърцето на голям град. Очевидно действието на тази поема се развива известно време след разрушаването на града.

Оставай. Без значение какво може да се случи с човека, Бог е над всичко завинаги; затова Неговите обещания са сигурни.

Завинаги. Евр. леолам (вижте Изх. 12:14; 21:6; 4 Царе 5:27).

20. Завинаги. Евр. ланешах (вижте 1 Царе 15:29).

21. Обръщане. Буквално „връщам“, „направя да се върне“, следователно „възстановявам“. Това обаче е много повече от молитва за освобождаване от плен. Йеремиа многократно използва един и същ език както за физическо, така и за духовно възстановяване (Йеремиа 3:1, 12; 31:16–21). Тук се подчертава фактът, че само Бог може да възстанови божествената благосклонност на изгубения грешник, само Той може да даде благодатта, която прави възможно грешникът да се покае, да се „върне“ при Него (вижте Деяния 5:31; Римляни 2:4).

22. Напълно отхвърлен. Еврейската дума може да се преведе тук и като жалобен въпрос: „Но ни отхвърли ли напълно?“ Йехова не е отхвърлил напълно Юда. Много са обещанията за възстановяване, които самият Йеремиа е провъзгласил (Йеремиа 16:13–15; 27:21, 22; 30:5–24; 33:7–9; Плач 3:22, 31, 32).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

¹Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Лав 1:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.